

130–135 cm mélyen talált agyag járószint feletti középkori betöltésben nagyszámú, több, mint 200 db megmunkált csonthulladék, a rózsafüzérhez, ékszerekhez használandó gyöngyök nyersanyaga került elő. A mosás utáni vizsgálat alapján kiderült, hogy a korábbi ásatás csontleleteihez képest újabb méretű, formájú, megmunkálású darabok is előkerültek. Külön jelentős, hogy a korábban megtalált csontfeldolgozó műhely hulladékanyagának folytatásaként megtalált leleteket – egy vassarkantyú társaságában – I. (Nagy) Lajos jó állapotban megmaradt ezüst, úgynevezett szerecsenfejes dénára keltezte.

A 2003. évi korlátozott ásatás eredményei megerősítették azon feltevésünket, hogy a középkori Visegrád városának iparosnegyede ezen a területen lehetett. A jövőben a valós telekhatárok helyreállításával lehetőség nyílik az itt levő kőház teljes feltárására, esetleges műemléki bemutatására, valamint a középkori csontfeldolgozás még föld alatt rejlő emlékeinek – nyersanyagok, használati eszközök, viseleti és dísz tárgyak – lehető legteljesebb feltáráshoz, megismeréséhez, tudományos és ismeretterjesztő közzétételéhez.

GRÓF PÉTER – GRÓH DÁNIEL

424. Visegrád, királyi palota

(Pest megye) Kö

2003. június 25. és szeptember 17. között két helyszínen folyt régészeti feltárásunk.

A palota északi része előtti területen, a Fő utca túloldalán végeztünk ásatást. A területet két 2 m széles É–D-i irányú (2003/1, 2003/3) és két szintén 2 m széles K–Ny-i irányú kutatóárok (2003/2, 2003/4) vágtuk át. A területen kb. 150 cm magas újkori feltöltés húzódik, amelyet a palota feltárása során hordtak ide. A feltárás során e szintig mentünk le gépi munkával, majd a 2003/1, 2003/3 árok északi felét 4 m-hosszan e szint alá mélyítettük (2003/1/A, 2003/3/B), majd mindkét árok Ny-i felét 1 m szélességben szintén e szint alá süllyesztettük a hordalékos, iszapos altalajig. A terület É-i végén 270 cm mélyen rábukkantunk a palota boltozott szennyvízcsatornájára. A nyugatabbi, 2003/1 árok végén az É-i telekhatáron egy középkori kőfal déli síkját értük el. A fal építési szintjéről 14. század végi kerámiával sárgászöld, áttört mérműves késő Anjou-kori kályhacsempe néhány töredéke, barnás-zölde kályhaszem töredéke került elő. A fal építési rétege a csatorna építési rétegével egyezik meg. A fal tetőcserepes pusztulási rétege 225–230 cm mélyen jelentkezett. A 2003/2 árok É-i végében két 14. század végi kemence került elő, a korábbi vágta a csatorna, a későbbi hamusgödre ráfedett a csatornára. Ennek betöltéséből két Anjou-kori kályhacsempe töredéke került elő, az egyik sárgászöldes, mérműves, a másik élénk világosbarna töredék levélmotívummal. Felettük egy újkori téglával körülfalazott aknát tártunk fel, benne egy mésszel töltött, vékony falú, félig megmaradt korsó, valamint lefordítva egy nagy, behúzott peremű, szintén mésszel töltött tál

feküdt. A 2003/3 árok D-i végében 230 cm mélyen a középkori szinten durvamész-kő kőfaragósifra-réteg került elő, Mátyás-kori mázas tetőcserepekkel, feltehetően a Mátyás-címeres zárterkély kőfaragóműhelyének hulladéka. Felette egy újkori parasztház agyagba rakott kövekből épült alapfalait vágtuk át.

A DNy-i palotában a tavaly feltárt északi épületrész északról számolt 2. helyiségének D-i felében a Ny-i főfal mellett a hevederívtől a D-i keresztfalig 1 m széles kutatóárok (2003/2 kutatóárok) jelöltünk ki a korábbi padlószintek vizsgálatára. A hevederív vonalától É-ra a terem közepén egy szondát nyitottunk, amelyben elértük a hamuval borított Zsigmond-kori járószintet. Ennek alapján megállapíthattuk, hogy az épület eredetileg a Zsigmond-korban a palota nagy konyhája volt. A terem kettéosztó hevederív a konyha északi nyitott kéményét tartotta. A 2. és 3. helyiséget, valamint a 3. és 4. helyiséget elválasztó válaszfalak később épültek be a konyha terébe, amely eredetileg így kb. 28 m hosszú volt, és déli végén egy az északihoz hasonló hevederívvel alátámasztott konyhakémény állt. A konyha északi válaszfalán szintén csak a Mátyás-korban nyitottak ajtót. Az északi kémény alatti térbe eredetileg keletről, az udvar felől nyílt egy ajtó, amelyet a Mátyás-korban elfalaztak. Szintén elfalazták az új külső lépcső miatt a konyha eredeti főbejáratát, amely a keleti fal közepe táján nyílt, és helyette északabbra nyitottak egy új ajtót a 2. helyiségbe. Az eredeti főbejárat mellett északról, és a keleti fal közepén egy kemence tüzelőnyílása maradt fenn, amelyet szintén befalaztak a Mátyás-korban. A kemence maga az épületen kívül állhatott, de az egyik Mátyás-kori támpillérrel elpusztították. A konyha belső termét É–D-i tengelyű tégladongaboltozat fedte a beomlott boltozatdarabok és hevederívek alapján.

A nagy konyhát a Mátyás-korban három helyiségre osztották, nyílásait átalakították, padlószintjét megemelték, falait újravakolták és meszelték. Fölé emeletet építettek, melyet két lépcsőn át közelíthettek meg. Az egyik egy külső lépcső volt, amely a 3. helyiségbe vezetett, a másik egy belső lépcső, amely az egykori északi kémény helyén a 2. helyiségbe vezetett fel. Később még egyszer megújították és megemelték a helyiségek padlószintjét. A 3. helyiségben a K-i főfallal párhuzamosan 1,90 cm széles kutatóárok húztunk (2003/1), az itt látható erőteljes, a keleti fal repedését is okozó süllyedés vizsgálatára. Kiderült, hogy a területen egy korai Anjou-kori, bemélyített padlójú, tapasztott falú faház állt, amelynek ÉNy-i sarka esett a szelvényünkbe. A sarokban átégett padkájú kemencemaradványt, délebbre egy tűzhely nyomait találtuk. A ház sok konyhaszemetet tartalmazó, hamus betöltése fölött egy vékony habarcsos építési réteg húzódott, amely egy közeli kőépület építésekor keletkezett, de még a Zsigmond-kori palota építése előtt. A Zsigmond-kori építési szinten habarcsfoltokat találtunk, felette a Mátyás-kori járószinten előkerültek a terrazzopadló darabjai.

SZÓKE MÁTYÁS